

MỘT SỐ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG CÔNG TÁC PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY ĐỐI VỚI LOẠI HÌNH NHÀ CHUNG CƯ, NHÀ Ở NHIỀU CĂN HỘ, NHÀ CHO THUÊ TRỢ

NGUYỄN THỊ THANH THỦY*

Tóm tắt: Trong thời gian qua, tình hình cháy, nổ tại nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trợ diễn biến phức tạp. Điều này đặt ra yêu cầu rà soát làm rõ nguyên nhân, từ đó có các giải pháp tích cực nhằm nâng cao hiệu quả công tác phòng cháy, chữa cháy đối với các loại hình nhà trên.

Từ khoá: Phòng cháy, chữa cháy; nhà chung cư; nhà ở nhiều căn hộ; nhà cho thuê trợ

Ngày nhận bài: 29/01/2024; Biên tập xong: 06/3/2024; Duyệt đăng: 14/03/2024

SOLUTIONS TO IMPROVE FIRE PREVENTION AND FIGHTING FOR TYPES OF APARTMENT BUILDINGS, MULTI-FAMILY HOUSES, HOUSES FOR RENT

Abstract: In recent times, the situation of fires and explosions in apartment buildings, multi-family houses and houses for rent has become complicated. It poses a need to review and clarify the causes to suggest positive solutions to improve the effectiveness of fire prevention and fighting for the above types of houses.

Keywords: Fire prevention and fighting, apartment buildings, multi-family houses, houses for rent

Received: Jan 29th 2024; Editing completed: Mar 06th 2024; Accepted for publication: Mar 14th 2024

Những năm qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Chính phủ, cùng với sự nỗ lực của các bộ, ban, ngành địa phương và các lực lượng chức năng, nòng cốt là lực lượng Cảnh sát phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ (PCCC và CNCH), công tác PCCC và CNCH đã đạt được nhiều kết quả quan trọng, bảo đảm trật tự an toàn xã hội, bảo vệ tính mạng, sức khỏe và tài sản của người dân, góp phần tạo môi trường an toàn phục vụ nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của đất nước trong giai đoạn hiện nay. Tuy nhiên, thời gian gần đây, tình trạng cháy, nổ diễn biến phức tạp, nhất là đối với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trợ. Đặc biệt, có một số vụ cháy lớn làm chết nhiều người, tổn thương lớn về tính mạng, sức khỏe, tinh thần, thiệt hại nặng nề về vật chất của người dân, ảnh hưởng tiêu cực đến an toàn, an sinh xã hội, gây hoang mang dư luận. Thực trạng trên đã đặt ra yêu cầu cấp bách phải tiến hành rà soát, kiểm tra, thống kê tình hình cháy, nổ xảy ra đối với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trợ, làm rõ những hạn chế, bất

cập, từ đó tìm ra nguyên nhân và đề ra giải pháp, kiến nghị tăng cường công tác PCCC cũng như quản lý nhà nước về PCCC đối với các loại hình trên.

1. Một số hạn chế, bất cập trong công tác phòng cháy chữa cháy đối với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trợ và nguyên nhân

Theo thống kê của Cục Cảnh sát PCCC - Bộ Công an, tính từ ngày 15/12/2022 đến ngày 15/10/2023, toàn quốc xảy ra 2.927 vụ cháy và sự cố cháy làm chết 134 người, làm bị thương 101 người, về tài sản ước tính thiệt hại 229,75 tỷ đồng và 207 ha rừng. So với 10 tháng đầu năm 2022, số vụ cháy và sự cố cháy giảm 1.367 vụ; tăng 36 người chết và 22 người bị thương. Trong đó, đã xảy ra 50 vụ cháy lớn gây thiệt hại nghiêm trọng về người, làm chết 134 người, bị thương 64 người. Cháy lớn gây thiệt hại nghiêm trọng xảy ra chủ yếu ở các tỉnh, thành phố có tốc

*Email: Thanhthuy.hlu@gmail.com

Đại úy, Thạc sĩ, Giảng viên Khoa Luật, Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy

độ phát triển kinh tế - xã hội và tốc độ đô thị hoá nhanh, có nhiều khu công nghiệp, tập trung tại các cơ sở sản xuất, kinh doanh các mặt hàng dễ cháy; các vụ cháy gây thiệt hại nghiêm trọng xảy ra chủ yếu tại nhà dân, nhà ở kết hợp sản xuất, kinh doanh và loại hình nhà ở nhiều căn hộ (hay thường được gọi là chung cư mini). Đặc biệt nghiêm trọng là vụ cháy chung cư mini ngày 12/9/2023 tại Khuong Đình, Thanh Xuân, Hà Nội làm chết 56 người, 37 người bị thương.

Trước tình hình trên, Thủ tướng Chính phủ đã có các văn bản chỉ đạo kịp thời công tác PCCC, đặc biệt là công tác PCCC với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ. Thực hiện chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Chỉ thị 01/CT-TTg, Công điện 220/CD-TTg, Công điện 825/CD-TTg về công tác PCCC, các Bộ, ngành và Ủy ban nhân dân (UBND) các địa phương đã triển khai thực hiện nghiêm túc. Công tác PCCC và CNCH đã có nhiều chuyển biến tích cực, ý thức, kiến thức về PCCC của người dân ngày càng được nâng lên, chính quyền địa phương các cấp đã nhận thức được vai trò, trách nhiệm trong công tác PCCC và CNCH; hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về PCCC và CNCH ngày càng được hoàn thiện nhằm đáp ứng với yêu cầu thực tiễn. Tuy nhiên, công tác PCCC và CNCH còn tồn tại hạn chế, thiếu sót và khó khăn, bất cập như:

Một là, hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về PCCC còn lạc hậu, thiếu thống nhất. Cụ thể, Luật Phòng cháy và chữa cháy năm 2001 (được sửa đổi, bổ sung năm 2013) trải qua hơn 20 năm thi hành đã không còn phù hợp với đòi hỏi trong tình hình mới, nhiều quy định chưa thống nhất, chồng chéo với một số luật khác như Luật Xây dựng, Luật Quy hoạch đô thị... cũng như các quy chuẩn, tiêu chuẩn về PCCC đối với từng loại công trình.

Hai là, một số nơi còn thiếu sự quản lý chặt chẽ, nhất là đối với hoạt động xây dựng. Tình trạng xây dựng không phép, sai phép, trái phép xảy ra ở nhiều địa bàn, nhất là ở các thành phố lớn có mật độ xây dựng cao. Nhiều loại hình nhà ở riêng lẻ bị người dân tự ý thay đổi kết cấu, chuyển đổi công năng thành nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ...;

nhiều công trình chưa được thẩm duyệt, nghiệm thu về PCCC đã đưa vào sử dụng.

Ba là, ý thức, trách nhiệm của một bộ phận quần chúng nhân dân đối với công tác PCCC chưa cao. Người dân chưa nhận thức được tầm quan trọng của an toàn PCCC, còn chủ quan, lơ là trong việc sử dụng nguồn lửa, nguồn nhiệt, đặc biệt là thiết bị điện trong sinh hoạt; cá biệt có những trường hợp cố ý vi phạm gây mất an toàn về PCCC.

Theo thống kê của Cục Cảnh sát PCCC – Bộ Công an, tính đến 30/10/2023, trên toàn quốc có 3.732 nhà chung cư; 192.860 nhà cho thuê trọ; 1.585 nhà ở nhiều căn hộ. Công an các đơn vị địa phương đã phối hợp với các đơn vị liên quan (xây dựng, công thương, điện lực, UBND cấp huyện, cấp xã) tiến hành rà soát, kiểm tra đối với 100% chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ, phát hiện, xử lý các vi phạm về PCCC và CNCH. Cụ thể, đối với nhà chung cư, có 96/3.732 công trình chưa được thẩm duyệt, nghiệm thu về PCCC; 785/3.732 công trình vi phạm về giao thông dành cho chữa cháy; 1.305/3.732 công trình vi phạm về ngăn cháy lan; 1.087/3.732 công trình vi phạm về thoát nạn; 2.324/3.732 công trình vi phạm về trang bị hệ thống PCCC; có 15/3.732 công trình vi phạm về sử dụng điện. Đối với nhà ở nhiều căn hộ và nhà cho thuê trọ, có 23.453/194.445 công trình vi phạm về giao thông dành cho chữa cháy; 24.087/194.445 công trình vi phạm về ngăn cháy lan; 28.853/194.445 công trình vi phạm về thoát nạn; 32.588/194.445 công trình vi phạm về trang bị hệ thống PCCC; có 11.930/194.445 công trình vi phạm về sử dụng điện. Thực trạng trên đã đặt ra yêu cầu cấp thiết phải có các biện pháp nhằm khắc phục những tồn tại, loại trừ những nguyên nhân gây mất an toàn PCCC.

2. Một số giải pháp, kiến nghị tăng cường công tác phòng cháy, chữa cháy đối với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ trong thời gian tới

Thứ nhất, cần tiếp tục hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về phòng cháy chữa cháy, trong đó, tập trung đẩy nhanh việc xây dựng, ban hành Luật PCCC và CNCH, Nghị định sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 136/2020/NĐ-CP ngày 24/11/2020 của Chính phủ quy định

chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Phòng cháy và chữa cháy và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Phòng cháy và chữa cháy; Nghị định số 83/2017/NĐ-CP ngày 18/7/2017 của Chính phủ quy định về công tác cứu nạn, cứu hộ của lực lượng phòng cháy và chữa cháy. Đồng thời, tiếp tục thực hiện nghiêm chỉnh các văn bản quy phạm pháp luật về PCCC; các văn bản chỉ đạo của lãnh đạo các cấp; các văn bản hướng dẫn của lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH. Bên cạnh đó, các Chỉ thị của Đảng, Nghị quyết của Quốc hội, Chỉ thị, công điện của Thủ tướng Chính phủ, của Bộ Công an... cũng cần tiếp tục được triển khai sâu rộng và nghiêm túc quán triệt, tổ chức thực hiện. Cục Cảnh sát PCCC và CNCH thực hiện chức năng, nhiệm vụ trong quản lý nhà nước về PCCC trên phạm vi cả nước cần tiếp tục hướng dẫn các địa phương thực hiện, đồng thời tiến hành thanh tra, kiểm tra thường xuyên và yêu cầu báo cáo kết quả về Cục, trên cơ sở đó tham mưu, đề xuất lãnh đạo Bộ trực tiếp chỉ đạo hoặc phối hợp giải quyết.

Thứ hai, những chủ thể thực hiện chức năng quản lý nhà nước về PCCC theo phân cấp, có thể là cơ quan Công an (trực tiếp là Đội PCCC và CNCH Công an cấp huyện) hoặc UBND cấp xã (trực tiếp là Công an cấp xã) cần thực hiện đầy đủ trách nhiệm trong công tác quản lý. Tham mưu xây dựng kế hoạch tổng rà soát, kiểm tra an toàn PCCC đối với loại hình chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ trên địa bàn cấp xã; nếu phát hiện vi phạm phải xử lý triệt để. Bên cạnh đó, cần phân loại, đánh giá từng nhóm tồn tại, vi phạm về trật tự xây dựng, PCCC, điện lực để chỉ đạo các sở, ngành có liên quan đưa ra các giải pháp trước mắt và lâu dài nhằm khắc phục các tồn tại, vi phạm nhằm bảo đảm hạn chế cháy, nổ và giảm thiểu thiệt hại, hậu quả do cháy, nổ gây ra.

Thứ ba, tổ chức các hình thức tuyên truyền, phổ biến pháp luật, nhất là kỹ năng PCCC đến từng chủ cơ sở, từng hộ dân; vận động các hộ gia đình tự giác mở lối thoát nạn thứ 2, tự trang bị dụng cụ, phương tiện chữa cháy, cứu nạn, tham gia đội dân phòng bảo đảm đi vào thực chất, hiệu quả, đáp ứng phương châm “4 tại chỗ”; hướng dẫn, vận động người dân biết, cài đặt và sử

dụng thường xuyên ứng dụng Báo cháy 114, Zalo Cục Cảnh sát PCCC và CNCH... nhằm nâng cao kiến thức, nhận thức và ý thức trách nhiệm của người dân về công tác PCCC. Trực tiếp tuyên truyền, tập huấn, hướng dẫn xây dựng và thực tập phương án chữa cháy, thoát nạn cho 100% hộ gia đình, người làm việc tại các toà nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ. Nghiên cứu và sưu tập các tờ rơi để phối hợp với tổ dân phố phát đến tận tay các hộ dân sinh sống trong các chung cư này. Việc tổ chức phối hợp không chỉ trang bị kiến thức, kỹ năng mà còn hướng dẫn các hộ gia đình chuẩn bị sẵn sàng các trang thiết bị chữa cháy ban đầu phục vụ công tác chữa cháy cũng như thoát nạn. Đối với những công trình đã hiện hữu, tập trung hướng dẫn cho người dân, chủ các căn hộ sống trong toà nhà các biện pháp phòng ngừa, kỹ năng thoát nạn, xử lý khi có cháy xảy ra...

Thứ tư, tham mưu cho UBND cùng cấp ban hành văn bản chỉ đạo các sở, ngành chức năng bao gồm Công an, Xây dựng, Công thương, Điện lực, UBND cấp huyện... phối hợp tổ chức kiểm tra, rà soát các yêu cầu về PCCC đối với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ. Giao Công an các cấp là đơn vị chủ trì trong việc tham mưu xây dựng kế hoạch kiểm tra liên ngành cũng như trong việc chủ trì thực hiện. Việc tổ chức kiểm tra phải thật sự bài bản, bảo đảm đầy đủ các yêu cầu, nội dung kiểm tra theo quy định của pháp luật. Khi phát hiện hành vi vi phạm phải kiên quyết xử lý nghiêm. Trường hợp toà nhà có vi phạm đến mức tạm đình chỉ, đình chỉ hoạt động, cần làm tốt công tác tuyên truyền để người dân, chủ căn hộ nhận thức được tính chất, mức độ nguy hiểm cháy, nổ, để từ đó phối hợp với chính quyền cơ sở yêu cầu chủ cơ sở khắc phục, đảm bảo an ninh, an toàn về tính mạng, sức khoẻ cũng như tài sản của người dân.

Thứ năm, rà soát, báo cáo kết quả tổng thể công tác PCCC trên địa bàn, trong đó có loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ. Đánh giá một cách đầy đủ và đối chiếu so sánh với các quy định về PCCC, các quy chuẩn, tiêu chuẩn có liên quan, cũng như đánh giá chính xác việc quán triệt thực hiện theo các Chỉ thị, Nghị quyết, kế hoạch... của cấp trên, trong đó trọng tâm

là việc thực hiện trách nhiệm theo phân cấp; việc thực hiện các yêu cầu, điều kiện an toàn về PCCC các căn hộ; các điều kiện bảo đảm thoát nạn khi có cháy xảy ra... Từ đó, chỉ ra những tồn tại, hạn chế cũng như những khó khăn, vướng mắc và xác định nguyên nhân cốt lõi của vấn đề, cần có biện pháp chấn chỉnh kịp thời cũng như giải quyết được các vấn đề thực tế đang đặt ra.

Thứ sáu, tăng cường chỉ đạo, kiểm tra, giám sát đối với các cơ quan chuyên môn về xây dựng nhằm bảo đảm thực hiện nghiêm túc việc thẩm định, cấp phép xây dựng đối với các công trình thuộc đối tượng thẩm quyền thiết kế về PCCC, đặc biệt là nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ. Đồng thời, tiếp tục đẩy mạnh việc rà soát các quy định của pháp luật về xây dựng để ban hành theo thẩm quyền hoặc đề xuất cấp có thẩm quyền ban hành, trong đó, bổ sung các quy định về phân loại công trình, cấp giấy phép xây dựng, nghiệm thu, quản lý đối với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ; chủ thể chịu trách nhiệm quản lý, vận hành trong quá trình hoạt động nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý đối với các loại hình nhà trên. Cục Cảnh sát PCCC và CNCH tiếp tục phối hợp với các đơn vị chức năng của Bộ Xây dựng khẩn trương hoàn thành Quy chuẩn sửa đổi QCVN 06:2022/BXD, tiêu chuẩn nhà ở riêng lẻ bảo đảm tiến độ, chất lượng.

Thứ bảy, cần tổ chức nghiên cứu, hoàn thiện hành lang pháp lý trong công tác xây dựng, quản lý, vận hành đối với loại hình nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ. Bên cạnh đó, cần tiến hành tổng kiểm tra, xác định trách nhiệm pháp lý của các bên có liên quan, kể cả cơ quan quản lý xây dựng, chính quyền địa phương và sau đó là trách nhiệm trong phân cấp quản lý công tác PCCC. Theo đó, cần tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của chính quyền cơ sở từ khi cấp giấy phép đến quá trình xây dựng, thi công để ngăn chặn tình trạng vi phạm xảy ra và đặc biệt khuyến cáo người dân không mua bán, sử dụng các công trình vi phạm.

Thứ tám, thực hiện nghiêm túc công tác thẩm duyệt thiết kế, nghiệm thu về PCCC dự án, công trình nhà chung cư, nhà ở nhiều

căn hộ; quản lý, kiểm tra an toàn về PCCC và CNCH bảo đảm đúng quy định, phát hiện tồn tại, vi phạm, kiến nghị, hướng dẫn cơ sở khắc phục, chủ thực hiện tạm đình chỉ hoạt động trong phạm vi nhỏ nhất theo quy định. Đồng thời, đẩy mạnh công tác bồi dưỡng, nâng cao nghiệp vụ PCCC và CNCH cho đội ngũ cán bộ thực hiện công tác quản lý nhà nước về PCCC và CNCH; huấn luyện, nâng cao trình độ kỹ thuật, chiến thuật chữa cháy, CNCH đối với từng loại hình cơ sở cho chỉ huy, cán bộ chiến sĩ làm nhiệm vụ chữa cháy, CNCH đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới; tăng cường công tác thường trực, sẵn sàng chiến đấu, bảo dưỡng phương tiện chữa cháy, CNCH và các phương tiện bảo hộ trang bị cho cán bộ, chiến sĩ chữa cháy, CNCH.

Thứ chín, lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH trực tiếp hoặc phối hợp với chính quyền cơ sở yêu cầu cũng như hướng dẫn chủ cơ sở, chủ các hộ gia đình thực hiện đầy đủ các yêu cầu, điều kiện an toàn về PCCC và CNCH, trong đó tập trung vào các yêu cầu ngăn cháy lan, lối thoát nạn, lối thoát khẩn cấp; hệ thống, thiết bị PCCC; hệ thống điện; việc quản lý, sử dụng điện, nguồn lửa, nguồn nhiệt, chất dễ cháy, nổ, thiết bị sinh lửa, sinh nhiệt, sạc điện xe máy điện, xe đạp điện...; trang bị hệ thống, thiết bị báo cháy tự động, họng nước chữa cháy trong nhà, bình chữa cháy xách tay... phù hợp với đặc điểm của nhà chung cư, nhà ở nhiều căn hộ, nhà cho thuê trọ. Đây là những biện pháp phải được duy trì thường xuyên mới có thể phòng ngừa được cháy, nổ cũng như hạn chế thấp nhất thiệt hại do cháy, nổ gây ra./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chỉ thị số 01/CT-TTg ngày 03/01/2023 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác phòng cháy, chữa cháy trong tình hình mới.
2. Công điện số 220/CD-TTg ngày 05/4/2023 của Thủ tướng Chính phủ về tháo gỡ khó khăn, vướng mắc trong công tác PCCC.
3. Công điện số 825/CD-TTg ngày 15/9/2023 của Thủ tướng Chính phủ triển khai thực hiện chỉ đạo của đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng về việc tăng cường công tác PCCC.